

Sygn. akt I Ca 344/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 stycznia 2017 r.

Sąd Okręgowy w Elblągu I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Ewa Pietraszewska

Sędziowie: SO Teresa Osowicka

SO Krzysztof Nowaczyński (spr.)

Protokolant: st. sekr. sąd. Joanna Kmin

po rozpoznaniu w dniu 18 stycznia 2017 r. w Elblągu

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W.

przeciwko M. M. i P. P.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanych

od wyroku Sądu Rejonowego w Iławie

z dnia 15 grudnia 2015 r. sygn. akt I C 620/15

1. oddala apelację;

2. zasądza od pozwanych M. M. i P. P. na rzecz (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. kwoty po 3.600 zł (trzy tysiące sześćset złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu za drugą instancję.

SSO Ewa Pietraszewska SSO Teresa Osowicka SSO Krzysztof Nowaczyński

Sygn. akt I Ca 344/16

UZASADNIENIE

Powód (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. wniósł o zasądzenie od pozwanych M. M. i P. P. solidarnie kwoty 57.184,59 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 7 grudnia 2011 r. do dnia zapłaty tytułem wierzytelności wynikającej z zawartej pomiędzy stronami umowy kredytowej.

Nakazem zapłaty z dnia 4 maja 2015 r. Sąd Rejonowy w Iławie uwzględnił żądanie pozwu w całości oraz zasądził od pozwanych na rzecz powoda koszty procesu w kwocie 4.332 zł.

Pozwani M. M. i P. P. w zarzutach od nakazu zapłaty domagali się jego uchylecia i oddalenia powództwa. Podnosili zarzut przedawnienia dochodzonego roszczenia, które stało się wymagalne w 2010 r., zgodnie z art. 118 k.c.

Wyrokiem z dnia 15 grudnia 2015 r. Sąd Rejonowy w Łławie utrzymał w mocy nakaz zapłaty z dnia 4 maja 2015 r. wydany w sprawie I Nc (...)w całości, powołując się na następujące ustalenia i wypływające z nich wnioski:

Strony łączyła umowa kredytu na rachunku bieżącym o nr (...) zawarta w dniu 12.05.2005 r., na podstawie której powód udzielił pozwanym kredytu w wysokości 80.000 zł. Z uwagi na problemy w spłacie tej kwoty, strony w dniu 05.07.2006 r. zawarły aneks do umowy, a w dniu 14.06.2007 r. umowę o spłatę długu. Jednak pozwani nadal nie spłacili całej należności wynikającej z przedmiotowej umowy, więc powód w dniu 06.12.2011 r. wystawił bankowy tytuł egzekucyjny nr (...) na kwotę 57.184,59 zł, zaś w dniu 01.03.2013 r. wystąpił do Sądu Rejonowego w Łławie o nadanie bankowemu tytułowi egzekucyjnemu klauzuli wykonalności. Postanowieniem z dnia 13 marca 2013 r. w sprawie I Co (...)Sąd oddalił wniosek. W uzasadnieniu wskazano, iż zgodnie z treścią art. 97 ust. 2 Prawa bankowego pisemne oświadczenie o poddaniu się egzekucji powinno określać kwotę zadłużenia, do której bank może wystawić bankowy tytuł egzekucyjny oraz termin, do którego bank może wystąpić o nadanie temu tytułowi klauzuli wykonalności. W oświadczeniu o poddaniu się egzekucji złożonym przez P. P. i M. M. nie została określona kwota zadłużenia, do której bank może wystawić bankowy tytuł egzekucyjny, co musiał skutkować oddaleniem wniosku o nadanie bankowemu tytułowi egzekucyjnemu klauzuli wykonalności.

Sąd Rejonowy zważył, że okoliczności faktyczne istotne dla rozstrzygnięcia sprawy były między stronami niesporne, w szczególności pozwani nie kwestionowali faktu zawarcia umowy oraz wysokości dochodzonej pozewem kwoty roszczenia. Sporna pozostawała jedynie kwestia przedawnienia dochodzonego roszczenia. W tym zakresie Sąd wskazał, że zgodnie z treścią art. 118 k.c. jeżeli przepis szczególny nie stanowi inaczej, termin przedawnienia wynosi lat dziesięć, a dla roszczeń o świadczenia okresowe oraz roszczeń związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej – trzy lata. Nie budziło wątpliwości, iż w przedmiotowej sprawie zastosowanie znajdował trzyletni termin przedawnienia roszczeń, a roszczenie stało się wymagalne w dniu 15.06.2011 r. W dniu 01.03.2013 r. powód złożył wniosek o nadanie bankowemu tytułowi egzekucyjnemu klauzuli wykonalności. Zgodnie z utrwalonym orzecnictwem Sądu Najwyższego w tym zakresie wniosek o nadanie klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu przerywa bieg przedawnienia (wyrok SN z dnia 12.01.2012 r., II CSK 203/11, wyrok SN z dnia 17.11.2004 r., II CK 276/04, uchwała SN z dnia 16.01.2004 r., III CZP 101/03). Trzyletni termin przedawnienia został więc przez powoda skutecznie przerwany z dniem złożenia wniosku o nadanie klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu i nie upłynął również do dnia wniesienia przez powoda pozwu do Sądu, tj. do dnia 27.04.2015 r. Zdaniem Sądu okoliczność, iż wniosek o nadanie bankowemu tytułowi egzekucyjnemu klauzuli wykonalności został oddalony nie ma wpływu na fakt przerwania biegu przedawnienia. Zdaniem Sądu a quo wniosek o nadanie bankowemu tytułowi egzekucyjnemu klauzuli wykonalności został rozpoznany merytorycznie, czynność ta była zatem skuteczna z punktu widzenia prawa procesowego. Artykuł 123 § 1 pkt 1 k.c. wskazuje na czynność przedsięwziętą bezpośrednio w celu dochodzenia, ustalenia, zaspokojenia, albo zabezpieczenia roszczenia. Do tego by uznać czynność za przedsięwziętą bezpośrednio w w/w celu konieczne jest założenie możliwości, nie zaś bezwzględnej konieczności osiągnięcia tego celu. Taka sytuacja miała miejsce w przedmiotowej sprawie, gdyż samo złożenie wniosku o nadanie klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu doprowadziło do przerwania biegu przedawnienia. Tym samym nie doszło do przedawnienia roszczenia powoda, i dlatego orzeczono jak w wyroku na podstawie art. 496 k.p.c.

W apelacjach od powyższego wyroku, tożsamyh w swej treści, pozwani M. M. i P. P. domagali się jego zmiany przez oddalenie powództwa. Zaskarżonemu orzeczeniu zarzucili naruszenie prawa materialnego, tj. art. 123 § 1 k.c. poprzez przyjęcie, że złożenie przez powoda wniosku o nadanie klauzuli wykonalności przerwało bieg przedawnienia w stosunku do roszczenia powoda.

W uzasadnieniu wskazywali, że wbrew twierdzeniom Sądu I instancji w doktrynie brak jest zgodności poglądów co do charakteru wniosku o nadanie tytułowi egzekucyjnemu klauzuli wykonalności. Faktem jest, że powód złożył wniosek o nadanie klauzuli bankowemu tytułowi egzekucyjnemu, jednakże istotne jest to czy złożenie tego wniosku było skuteczne w stosunku do możliwości egzekwowania roszczenia powoda, a zatem było czynnością bezpośrednio zmierzającą co egzekucji roszczenia. Nie sposób zgodzić się ze stanowiskiem Sądu I instancji, że samo złożenie wniosku o nadanie klauzuli wykonalności przez powoda było czynnością skutecznie przerywającą

bieg przedawnienia roszczenia powoda. Sąd przecież wnioszek oddalił, gdyż bankowy tytuł egzekucyjny nie spełniał wymogów przewidzianych prawem. Zatem nie można mówić o tym, że w ogóle istniał pozasądowy tytuł egzekucyjny. Nie stanowi więc on kolejnego etapu do dochodzenia roszczenia i związanej z tą fazą postępowania koniecznością nadania klauzuli wykonalności. Tym samym nie można mówić, że podjęta przez bank czynność w postaci złożenia wniosku o nadanie klauzuli wykonalności w oparciu o nieważny czy nieistniejący bankowy tytuł egzekucyjny przerwała bieg przedawnienia. Wniosek taki nie może wywoływać obiektywnego skutku, gdyż nie zmierza do skutecznej możliwości prowadzenia egzekucji. Powód korzystający na co dzień z pomocy prawnej już na etapie wnoszenia wniosku powinien stwierdzić, że ten nie spełnia warunków do skutecznego wydania bankowego tytułu egzekucyjnego. Sytuację tę można porównać do sytuacji skutecznego wniesienia powództwa, które co do zasady przerywa bieg przedawnienia tylko, gdy skutecznie je wniesiono (tak J. Ignatowicz, glosa do uchwały SN z dnia 28 lipca 1992 r., CZP 87/92, OSP 1993, z. 5, poz. 94). Istotą więc możliwości doprowadzenia do skutecznego przerwania biegu przedawnienia jest skuteczność czynności wierzyciela, a z taką nie mamy do czynienia w okolicznościach tej sprawy. Skarżący dowodził, że właśnie treść tego przepisu jest podstawowym argumentem, który spowodował, że przeważa obecnie w doktrynie pogląd, w myśl którego aby czynność procesowa przerwała bieg przedawnienia, musi być ona skuteczna z punktu widzenia przepisów prawa procesowego.

W odpowiedziach na apelacje powód (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. domagał się ich oddalenia i zasądzenia od każdego z pozwanych na jego rzecz kosztów postępowania apelacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje:

Apelacje pozwanych, jako niezasadne, podlegały oddaleniu. Dokonane przez Sąd a quo ustalenia faktyczne i wyprowadzone na ich podstawie wnioski są trafne, wobec czego należało przyjąć je za własne, bez potrzeby procesowej ponownego ich przedstawiania w niniejszym uzasadnieniu.

Podzielić należy stanowisko Sądu pierwszej instancji, wedle którego złożenie wniosku o nadanie klauzuli wykonalności przerywa bieg przedawnienia bez względu na rodzaj tytułu egzekucyjnego, któremu klauzula ma być nadana, a więc bez względu na to czy wniosek dotyczy sądowego czy pozasądowego tytułu egzekucyjnego. Sąd Okręgowy zauważa jednocześnie, iż wielokrotnie we wcześniejszym orzecznictwie Sąd Najwyższy przyjmował, że wniosek o nadanie klauzuli wykonalności nie przerywa biegu przedawnienia (por. wyrok z dnia 24 września 1971 r., II CR 358/71, wyrok z dnia 22 lutego 1973 r., III PRN 111/72, uchwała z dnia 20 lutego 1974 r., III CZP 2/74 OSNP 1975 nr 2, poz. 18). Zasadniczym argumentem na rzecz tego poglądu było odwołanie się do zawartego w art. 123 § 1 pkt 1 wymagania, aby czynność przedsięwzięta była bezpośrednio w celu dochodzenia lub ustalenia albo zaspokojenia lub zabezpieczenia roszczenia. Od powyższego stanowiska Sąd Najwyższy odstąpił jednak w uchwale z dnia 16 stycznia 2004 r. (III CZP 101/03 – opublikowanej Legalis nr 610004), stwierdzając, że wniosek o nadanie klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu przerywa bieg przedawnienia. W uzasadnieniu tej uchwały Sąd Najwyższy podkreślił, że do oceny, czy wniosek o nadanie klauzuli wykonalności przerywa bieg przedawnienia, bez znaczenia jest, czy wniosek zmierza do nadania klauzuli wykonalności deklaratywnej czy konstytutywnej lub jakiego tytułu egzekucyjnego dotyczy: sądowego czy pozasądowego, nie wyłączając bankowego tytułu egzekucyjnego. Z punktu widzenia art. 123 § 1 pkt 1 k.c. ocena powinna być jednolita dla każdego wniosku o nadanie klauzuli wykonalności. Hipotezą wymienionego przepisu są objęte wszystkie czynności konieczne, czyli takie, których nie można ominąć w toku dochodzenia, ustalenia, zaspokojenia lub zabezpieczenia roszczenia. Zdaniem Sądu Najwyższego za taką wykładnią art. 123 § 1 pkt 1 k.c., przemawia wzgląd na funkcję, jaką spełnia możliwość przerwania biegu przedawnienia przez czynności podjęte przez uprawnionego przed sądem lub innym organem albo sądem polubownym, w świetle założeń instytucji przedawnienia. Po podjęciu czynności koniecznej we wskazanym wyżej znaczeniu, do czasu ukończenia wywołanego nią postępowania, uprawniony nie ma możliwości inicjowania dalszych stadiów postępowania, nie może więc podjąć innej czynności koniecznej, mogącej też przerwać bieg przedawnienia. Dlatego omawiane czynności nie tylko powodują przerwanie biegu przedawnienia (art. 123 § 1 pkt 1 KC), ale także jego zawieszenie aż do ukończenia postępowania wywołanego daną czynnością (art. 124 § 2 KC). Uregulowanie to odpowiada fundamentalnemu założeniu instytucji przedawnienia, zgodnie z którym, termin przedawnienia nie może biec, jeżeli uprawniony nie ma możliwości realizowania roszczenia. Pogląd wyrażony w przywołanej wyżej uchwale jest podtrzymywany w kolejnych

orzeczeniach i, w ocenie Sądu Okręgowego w Elblągu, zasługuje na podzielenie (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 stycznia 2012 r., II CSK 203/11, Lex nr 1125087, z dnia 4 października 2012 r. I CSK 90/12, Lex nr 1250551).

Jednocześnie Sąd Okręgowy wskazuje, że nie podziela zasadniczego zarzutu skarżących, który sprowadzał się do twierdzenia, iż wobec oddalenia wniosku o nadanie klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu należało przyjąć, że wniosek ten nie przerywał biegu przedawnienia. Rzeczywiście zarówno w literaturze, jak i w orzecznictwie Sądu Najwyższego pojawiło stanowisko, w myśl którego aby czynność procesowa przerywała bieg przedawnienia, musi być ona skuteczna. Pogląd taki wyraził w Komentarzu do art. 123 Kodeksu cywilnego A. J. (1) (komentarz opublikowany w Systemie Informacji Prawnej Lex Omega). Podobne stanowisko prezentował również Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 18 lutego 2005 r. (V CK 467/04 (Lex Omega nr 395074), wskazując, że wszczęcie postępowania przed sądem polubownym przerywa bieg przedawnienia w stosunku do roszczenia, co do którego zapis na sąd polubowny był skuteczny; jeśli zaś postępowanie było prowadzone bez zgodnego z prawem zapisu, termin przedawnienia biegnie nieprzerwanie. Zdaniem Sądu Najwyższego odmienne stanowisko musiałoby prowadzić do niedającego się zaaprobować wniosku, że nawet w sytuacji braku w umowie zapisu na sąd polubowny, bądź też próby jedynie zamarkowania w niej poczynienia takiego zastrzeżenia, należałoby przyjmować, że wniesienie pozwu do funkcjonującego stale sądu polubownego, lub podjęcie przed nim innej czynności przedsięwziętej bezpośrednio co najmniej w jednym z celów określonych w art. 123 § 1 pkt 1 k.c., skutkowałoby zawsze przerwaniem biegu przedawnienia. Powyższa wykładnia nie może być zaaprobowana, gdyż mogłaby ona prowadzić do nader niepożądanych konsekwencji w postaci ograniczenia zakresu ochrony tych podmiotów, przeciwko którym biegnie termin przedawnienia, a które mają prawo oczekiwać określonej stabilizacji swojej sytuacji prawnej w następstwie upływu czasu. Taką w istocie funkcję pełni instytucja przedawnienia roszczeń majątkowych, termin przedawnienia których jest z resztą z woli ustawodawcy znacznie krótszy, jeżeli roszczenia te związane są z prowadzeniem działalności gospodarczej.

W tej sytuacji dla oceny czy złożenie przez powoda wniosku o nadanie klauzuli wykonalności przerwało bieg przedawnienia zasadnicze znaczenie miało przesądzenie jak należy rozumieć pojęcie „skuteczności czynności procesowej”. W ocenie Sądu Okręgowego oczywistym powinno być, że ocena skuteczności czynności procesowej winna być dokonywana z punktu widzenia przepisów prawa procesowego. Gdyby więc wniosek o nadanie klauzuli wykonalności został zwrócony, to istotnie w myśl art. 130 § 2 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. nie wywoływałby on żadnych skutków, jakie ustawa wiąże z wniesieniem pisma procesowego do sądu (o takiej też skuteczności na potrzeby przerwy biegu przedawnienia mówił powołany wyżej komentator A. J.). Można dodać, że podobnie byłoby w przypadku cofnięcia wniosku (art. 203 § 2 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.). Tymczasem w niniejszej sprawie wniosek o nadanie klauzuli wykonalności został wniesiony przez wierzyciela skutecznie. Wnioskowi temu nadano bieg i rozstrzygnięto o nim merytorycznie na posiedzeniu niejawnym. Sama treść rozstrzygnięcia sądu nie ma znaczenia dla oceny skuteczności przedsięwzięcia czynności procesowej. Analiza dokumentów z akt sygn.(...)Sądu Rejonowego w Iławie wskazuje jednoznacznie, że wniosek dotyczył roszczeń dochodzonych przez powoda w niniejszej sprawie, a jego oddalenie było wynikiem niespełnienia wymogu określonego w art. 97 ust. 2 ustawy Prawo Bankowe (pominięcie w oświadczeniu o poddaniu się egzekucji określenia kwoty zadłużenia, do której bank może wystawić tytuł egzekucyjny). Oddalenie wniosku o nadanie klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu oznacza jedynie, że prawomocnie zostało rozstrzygnięte, iż przedłożonemu przez wierzyciela tytułowi ze względów formalnych nie można było nadać klauzuli wykonalności. Jak już jednak wyżej wskazano, nie niweczy to skutku w postaci przerwania biegu przedawnienia, jaki wywołało samo złożenie tego wniosku. Z punktu widzenia prawa procesowego wniosek wierzyciela został złożony skutecznie, a właśnie tak rozumiana skuteczność ma decydujące znaczenia dla oceny czy czynność procesowa przerwała bieg przedawnienia roszczenia. Taka wykładnia zgodna jest z treścią przepisu art. 123 § 1 pkt 1 k.c.

Dodatkowo przyjęte stanowisko znajduje uzasadnienie w innym orzeczeniu Sądu Najwyższego. W uzasadnieniu uchwały z dnia 29 czerwca 2016 r. (III CZP 29/16, LEX nr 2067028) wskazano, że złożenie wniosku o nadanie klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu przerywa na podstawie art. 123 § 1 pkt 1 k.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. bieg przedawnienia jako czynność przedsięwzięta bezpośrednio w celu egzekwowania roszczeń. Rozpoczęcie

na nowo biegu przedawnienia następuje z chwilą prawomocnego zakończenia postępowania klauzulowego, a wyjątek stanowi zwrot wniosku, który niweczy materialnoprawne skutki przerwy przedawnienia. Przedstawiony wyżej pogląd wspiera zatem przedstawioną wyżej argumentację, wedle której czynność procesowa przerywa bieg przedawnienia jeżeli jest skuteczna z punktu widzenia prawa procesowego. Skoro więc bieg przedawnienia przerwany wniesieniem w dniu 1 marca 2013 r. wniosku o nadanie klauzuli wykonalności rozpoczął się ponownie po prawomocnym zakończeniu postępowania klauzulowego, to o przedawnieniu roszczenia nie mogło być mowy.

Z tych przyczyn Sąd Okręgowy, na podstawie art. 385 k.p.c., oddalił apelację jako bezzasadną.

O kosztach procesu za drugą instancję orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. i § 2 pkt 6 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. 2015, poz. 1804).